
Af Tina Olesen Linde, Gitte Christensen, Kerly Maire Servilieri, Susanne Bendixen, Carina Lundby Olesen, Lotte Stig Nørgaard, Charlotte Verner Rossing, Mira El-Souri

---

Velkommen til denne september udgave af vores nyhedsbrev! Vi er glade for at kunne dele de seneste opdateringer fra projekter og nyheder fra netværket.

Nyhedsbrev i september

Status på projekter i netværket

Projektlederne for udvalgte projekter i netværket giver her en status på projekterne. Du kan altid læse mere om projekterne på [netværkets hjemmeside](#), eller du kan kontakte projektlederen.

15 STARS – til afdækning af medicinbrugeres compliance

Projektets formål var at oversætte og validere 15 STARS spørgeskemaet til en dansk kontekst, så det kan bruges med dansktalende medicinbrugere, fx på apoteket, til at afdække, hvordan de håndterer deres medicin, og hvilke tanker de gør sig om den.

Spørgeskemaet er nu klar til brug og kan hentes under publikationer på [denne side](#). Kontakt Mira El-Souri på mso@pharmakon.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Feedbackguide til apoteker

Formålet med projektet var at afprøve og evaluere en feedbackguide til faglig vurdering på apotek, som kan benyttes på forskellige måder.

Projektet er færdigt, og her er et udpluk af resultaterne.

”Den tager fat i nogen ting, som man måske ikke lige har tænkt over inden, fx hvor man står foran skærmen eller hvordan man afslutter ekspeditionen”

”Vi har ikke brugt guiden til det faglige – det kan vi – men brugt den til mødet med kunden”

.. det er nogle af udtalelserne fra apotekspersonale, der har afprøvet en feedbackguide til faglig vurdering af ekspeditioner i et projekt.

Konklusionen af projektet er, at guiden skaber struktur, er brugbar og overskuelig med relevante spørgsmål, uanset om det er til brug for feedback baseret på video, observation eller selvevaluering.

Der er desuden afholdt webinar med resultaterne, som du kan se [her](#).

Læs mere om projektet [her](#). Kontakt Gitte Reventlov Husted på grh@pharmakon.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Genordination 2.0

Formålet med projektet er at beskrive art og omfang samt implementering af genordination blandt uddannede behandlerfarmaceuter for en 30-dages periode.

Dataindsamlingen er slut og der arbejdes på at klargøre de foreløbige resultater, som præsenteres og drøftes med projektgruppen den 26. september.

Læs mere om projektet [her](#). Kontakt Bjarke Abrahamsen på bj@pharmakon.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Skole-Medicin-Temadagen

Der er blevet lavet en kort video, hvor der fortælles lidt om, hvad projektet gik ud på, og også har nogle resultater med. Denne korte video på godt 7 min kan ses [her](#).

Læs mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#). Kontakt Lotte Stig Nørgaard på

lotte.norgaard@sund.ku.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Apoteket og senfølger efter kræft

Resultater fra projektet er blevet publiceret både på skrift i en artikel i Helse samt mundtligt ved oplæg på vidensdelingsdag i Danmarks Apotekerforening.

- Olsen NL, Nørgaard LS. Senfølger efter kræft: komplekse problemer og veje til bedring. *Helse*. 2024 jun. 1;(5):24-27.
- Olsen NL, Nørgaard LS. Udvikling af intervention for kræftoverleverne, der oplever senfølger af kræft - en ny rolle for apoteket i lokalsamfundet? Mundtligt oplæg d. 5. dec. 2023 på Vidensdelingsdag DA og Pharmakon.

Læs mere om projektet på [netværkets hjemmeside](#). Kontakt Lotte Stig Nørgaard på lotte.norgaard@sund.ku.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Nye projekter optaget i netværket

Projektlederne for de nye projekter i netværket giver her en kort beskrivelse af projekterne. Du kan altid læse mere om projekterne på [netværkets hjemmeside](#), eller du kan kontakte projektlederen.

Min hverdag på apotek – en kvalitativ afdækning af hverdagen på apotek

Formålet er at undersøge, hvordan apoteksmedarbejdere vil beskrive deres hverdag på apoteket.

Der benyttes en kvalitativ forskningsmetode, hvor deltagerne tager fotos, der illustrerer hvad et bestemt tema betyder for dem.

I dette studie bedes apoteksmedarbejdere om at tage tre fotos, der illustrerer deres hverdag på apotek. Hvert af disse fotos beskrives af afsenderen, ved at:

- Beskrive hvad der er på fotoet
- Hvad er grunden til, dette motiv er valgt?

Dette gennemføres elektronisk.

Metoden afprøves på 10 apoteksmedarbejdere, inden der inviteres bredt.

Læs også mere om projektet på [netværkets hjemmeside](#). Kontakt Mira El-Souri på mso@pharmakon.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Fastholdelse af farmaceuter i apotekssektoren

Mange apoteker oplever udfordringer med at fastholde faglært personale. Dette er et problem for både det enkelte apotek og for samfundet, da apotekerne, som en del af sundhedssektoren, både nu og i fremtiden, forventes at skulle udføre flere sundhedsopgaver. Undersøgelser i apotekssektoren har vist, at der kan være flere udfordringer, der er medvirkende til, at apoteket ikke anses for at være en attraktiv arbejdsplads.

Dette projekt ønsker at tage udgangspunkt i farmaceuter der har forladt sektoren modsat tidligere undersøgelser, der fokuserer på faglært personale der stadig arbejder på apotek.

Formålet med projektet er at undersøge hvorfor farmaceuter søger væk fra apotekssektoren samt hvad apotekerne kan gøre for at danne rammerne om en attraktiv arbejdsplads for farmaceuter.

Data indsamles gennem kvalitative interviews. Interviewdeltagere vil blive rekrutteret via sociale medier, netværk og i samarbejde med Pharmadanmark samt NUAP. Det efterstræbes, at deltagerne har forladt apotekssektoren inden for de seneste 3 år. Målet er min. 9 deltagere. Deltagelse er anonym.

Læs mere om projektet på [netværkets hjemmeside](#). Kontakt Trine Boje Christensen, farmaceut og souschef på Aars Apotek, hvis du har spørgsmål om projektet.

Patientens stemme i forskning – brug af medicin blandt ældre

At forstå ældre patienters egne tanker om deres behandling er vigtigt for at sikre, at de bruger medicin på en god måde. Med dette projekt vil vi gerne invitere personer fra 65 år, deres pårørende og deres behandlere til at deltage i et projekt, der følger "James Lind Alliance" (JLA) metoden.

Formålet med projektet var at besvare spørgsmålet: Hvad mener personer fra 65 år, deres pårørende og deres behandlere er de vigtigste 10 spørgsmål omkring brug af medicin blandt ældre, som forskningen skal finde svar på? *Helt konkret blev farmaceuter og farmakonomer i NUAP inviteret til at besvare spørgeskemaet.*

Dataindsamlingen er slut og der arbejdes på formidling af resultaterne.

Læs mere om projektet på [netværkets hjemmeside](#). Kontakt Trine Graabæk Hansen på tgraabaek@health.sdu.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Opioidbrugeres viden om og erfaring med faldrisiko ved brug af opioider: Et apoteksbaseret spørgeskemastudie

Projektet har til formål at kortlægge, om personer, der indløser recepter på opioider, har oplevet et eller flere fald, og hvor oplyste de er omkring risikoen for fald ved brug af opioider.

Der vil blive udviklet et elektronisk spørgeskema til brug i skranken, hvor patienter med særlig risiko for fald, der indløser en recept på et opioid, vil blive tilbudt deltagelse. Patienter med særlig risiko for fald vil blive defineret ud fra litteratur og resultaterne fra registerstudiet, der afvikles samtidig med udvikling og pilottestning af spørgeskemaet.

Spørgeskemaet vil blive pilottestet inden det endelige spørgeskema vil blive administreret på gerne min. 8-10 apoteker gennem en periode på 2 uger.

Læs mere om projektet på [netværkets hjemmeside](#). Kontakt Carina Lundby på carina.lundby.olesen@rsyd.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Ældre borgeres medicinforståelse og kommunikation med egen læge om medicin

Formålet med dette projekt er at undersøge 65+ årige medicinbrugeres generelle viden om egen medicinske behandling, og hvad de har af erfaringer med at få lavet en samlet gennemgang af deres medicin hos lægen.

Dette vil blive undersøgt via et spørgeskema, som vil tage udgangspunkt i spørgsmålene fra førnævnte kampagne fra Sundhedsstyrelsen. Projektet er en udbygning af et igangværende projekt, som omfatter udvikling af et undervisningsforløb målrettet ældre medicinbrugere og deres pårørende med henblik på at undervise målgruppen i generel medicinforståelse og god kommunikation med sundhedsprofessionelle. Meningen er, at farmaceuter og farmakonomer på primærapotek bl.a. skal kunne varetage denne undervisning.

Læs mere om projektet på [netværkets hjemmeside](#). Kontakt Carina Lundby på carina.lundby.olesen@rsyd.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Nyt fra styregruppen

Der er styregruppemøde den 4. november 2024 på Syddansk Universitet i Odense. Her kommer **FIP Copenhagen 2025** til at fylde på dagsorden. Husk at det kan blive din mulighed for at tage et projekt med der. Send ideer til nye projekter til Netværk for Udvikling af Apotekspraksis (NUAP) på e-mail: KRP@pharmakon.dk.

Så får du sparring fra styregruppen på din projektidé, du får sparring på dit projekt løbende og får mulighed for at arbejde sammen med andre apoteker, der har samme interesse som dig.

Læs om netværket og projekter, der er i gang lige nu, på [hjemmesiden](#)

NUAP-projekterne med på internationale konferencer

Lotte Stig Nørgaard, KU har præsenteret de to projekter "Apoteket og senfølger efter kræft" og "Skole-Medicin-Temadagen" fra netværket på den internationale konference "9th PCNE Working Symposium 2024, University of Basel, Switzerland - Advancing the paradigm and visibility of pharmacy practice research"

Lisbeth Haagen, Aarhus Åbyhøj Apotek, præsenterede NUAP-projektet "PEP-fløjte instruktion - en ydelse på apotek" på FIP 2024 i Cape Town.

Ulla Hedegaard, lektor på SDU, præsenterede NUAP-projektet "Apotekets kommunikation med læger" på FIP 2024 i Cape Town.

Studieprojekter er også en del af netværket

Her kan du læse om de specialeprojekter tilknyttet netværket og som er udført på hhv. Københavns Universitet og Syddansk Universitet.

Jobtilfredshed blandt dansk apotekspersonale – en spørgeskemaundersøgelse

Studerende: Victoria Changizi og Melissa Moussa
Hovedvejleder: Ramune Jacobsen, Institut for Farmaci, Københavns Universitet, København, Danmark
Medvejleder: Ulla Hedegaard, Medicinrådet, København, Danmark

Baggrund:

Jobtilfredshed blandt sundhedsprofessionelle har konsekvenser for både personale og patienter. Formål: Formålet med specialet var at undersøge jobtilfredshed blandt dansk apotekspersonale. Specifikke mål var at sammenligne jobtilfredshed blandt farmaceuter og farmakonomer; apotekspersonale ansat i henholdsvis private og hospitalsapoteker; apotekspersonale på tværs af køn og aldersgrupper samt ansatte i forskellige danske regioner.

Metode:

Links til det online spørgeskema bestående af demografiske, professionsrelaterede og jobtilfredshedsspørgsmål blev distribueret til private og hospitalsapotekers institutionelle e-mails og udvalgte Facebook-grupper. Jobtilfredshed blev målt med en valideret dansk version af Measure of Job Satisfaction (MJS), som vurderer personlig tilfredshed, tilfredshed med arbejdsbyrde, professionel støtte, uddannelse, løn, karrieremuligheder og udførte standarder for pleje. Scores i MJS spænder fra 1

til 5, hvor højere scores indikerer højere tilfredshed. Deskriptiv statistik (dvs. gennemsnit med standardafvigelser (SD)), bivariate analyser (dvs. ANOVA-tests med Bonferroni-korrektioner) og multivariate analyser (justeret lineær regressionsmodellering) blev udført for at adressere de specifikke forskningsspørgsmål.

Resultater:

I alt 500 respondenter leverede fulde data, der blev brugt i analyserne. Størstedelen arbejdede i et privat apotek (81,4%), var farmakonomer (53,0%), kvinder (88,6%) og i aldersgruppen 25-44 år (59,8%). Samlet set var den gennemsnitlige (SD) jobtilfredshedsscore 3,6 (0,61), med den højeste score vedrørende professionel støtte og den laveste score vedrørende tilfredshed med løn. Ved sammenligning af farmaceuter og farmakonomer var tilfredsheden med løn højere blandt farmaceuter ($p < 0,001$), mens den samlede tilfredshed og tilfredshed med arbejdsbyrde var højere blandt farmakonomer ($p < 0,05$). Forskellen i tilfredshed med løn forblev signifikant i justerede analyser. Ved sammenligning af privat apotek og hospitalsansatte var den samlede og personlige tilfredshed samt tilfredshed med arbejdsbyrde og plejestandarder højere blandt hospitalsansatte ($p < 0,05$), mens tilfredshed med uddannelse var højere blandt privat apotekspersonale ($p < 0,05$). I justerede analyser forblev disse forskelle. Derudover blev tilfredshed med løn og professionel støtte også højere blandt hospitalsansatte ($p < 0,05$). Desuden var tilfredshed højere blandt ældre sammenlignet med yngre respondenter ($p < 0,05$), hvilket også forblev i justerede analyser. Der var ingen forskelle i jobtilfredshed mellem mænd og kvinder, heller ikke mellem apotekspersonale fra forskellige regioner.

Konklusion:

Jobtilfredshed blandt dansk apotekspersonale er relativt høj. Forskelle mellem farmaceuter og farmakonomer samt hospitals- og privat apotekspersonale eksisterer og bør undersøges yderligere og/eller adresseres.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Farmaceuters perspektiver på og erfaringer med afmedicinering: En national spørgeskemaundersøgelse på primærapotek

Studerende: Emilie Fjeldsted Kucza og Marius Emil Skov

Hovedvejleder: Cand.pharm., ph.d, Carina Lundby

Projektet er afsluttet og de studerende har forsvaret og bestået og har sendt følgende opsummering af projektet og konklusionerne derfra.

Resume:

Medicinforbruget er stigende i Danmark. Dette kan især være en udfordring for de ældre, hvor uhensigtsmæssige interaktioner- og bivirkninger kan forekomme. Til at forhindre uhensigtsmæssig medicinbrug kan afmedicinering være en mulig løsning. Afmedicinering er en klinisk proces som indbefatter seponering og dosisreduktion af lægemidler.

Denne afhandling har til formål at undersøge danske apoteksfarmaceuters perspektiver på og erfaringer med afmedicinering, da der forekommer begrænset viden på området. Farmaceuternes kundekontakt bevirker, at de potentielt kan spille en afgørende rolle i at fremme afmedicinering.

Projektet tager udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse forbeholdt farmaceuter, der arbejder på primærapoteker i Danmark. Spørgeskemaet er blevet pilottestet på Odense Apoteket Ørnen, og distribuering foregik igennem Netværk for udvikling af apotekspraksis og to udvalgte Facebookgrupper målrettet farmaceuter. Det samlede antal respondenter er 43.

Resultaterne viser, at størstedelen af farmaceuterne i mindre grad har fokus på afmedicinering på trods af, at de kender til begrebet. Her blev barrierer som manglende tid, og at afmedicinering anses som værende uden for arbejdsområdet, nævnt som årsager til nedsat fokus. I forlængelse heraf viser resultaterne, at farmaceuterne anbefaler kunderne selv at opsøge egen læge, hvis afmedicinering er relevant.

Det kan konkluderes, at farmaceuterne mener, at retningslinjer er en afgørende faktor for at fremme afmedicinering på apotekerne. For at udarbejde retningslinjer kan der videre ses på, hvordan en sundhedsydelse bliver implementeret, og hvad farmaceuterne har af erfaringer inden for dette.

Konklusion:

Projektet viser, at farmaceuterne kender til begrebet afmedicinering. Farmaceuterne nævner, at de har erfaringer med kunder, der både er åbne og lukkede for dialog om afmedicinering. De tilkendegiver, at de har et mindre fokus på afmedicinering på trods af, at de rådgiver kunder om at kontakte lægen i de tilfælde, hvor afmedicinering vurderes relevant.

Desuden viser projektet, at farmaceuterne alene i nogen grad er komfortable med at rådgive om afmedicinering. Dette kan hænge sammen med, at det ikke indgår i det, der anses som de primære arbejdsopgaver på apotekerne. Der kan forekomme forskellige barrierer i forbindelse med afmedicinering, hvoraf barrierer som manglende tværfaglig kommunikation, retningslinjer- og autorisation fremhæves som væsentlige faktorer. Farmaceuterne angiver tilsvarende barrierer for forskellige lægemiddelgrupper som benzodiazepiner, opioider og PPI. I tilknytning hertil nævnes blandt andet barrierer som afhængighed, smerter og rebound-effekt.

Farmaceuterne nævner også mulige løsninger til at fremme afmedicinering på de danske primærapoteker. Løsningerne omfatter blandt andet udarbejdelse af retningslinjer om afmedicinering, der er tilegnet farmaceuterne og lægerne, og som kan medvirke til at øge god tværfaglig kommunikation mellem dem.

Forud for dette projekt, kunne der ses nærmere på den tværfaglige kommunikation ved at undersøge, hvilke holdninger læger har omkring afmedicinering. Ligeledes kunne der undersøges, hvad farmaceuter har af erfaring og forslag til at udarbejde retningslinjer omkring afmedicinering.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#). Kontakt Carina Lundby på carina.lundby.olesen@rsyd.dk, hvis du har spørgsmål om projektet.

Uddrag fra netværkets facebookgruppe

Hvis du ikke allerede er medlem, så gå ind på [netværkets facebookside](#) og anmod om medlemskab. Så lukker vi dig ind, hvis dit apotek er medlem af netværket.

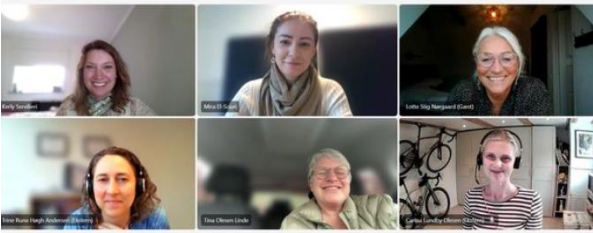
Netværk for udvikling af apotekspraksis
Kerly Maire Servillieri · Stor bidragsyder · 9. september kl. 12.27 · 🌐

Lidt kort om vores møde i dag

1)
Det blev præsenteret projektet om: *Pharmaceuters perspektiv på den potentielle indførelse af farmaceutordination*, af projektleder Trine R. H. Andersen (Region Sjælland Sygehusapotek)
Organisering af projektet:

- Sofia Kålvemark-Sporrong og Thomas Kempen er projektledere for det Europæiske projekt
- Trine R. H. Andersen er dansk projektleder og tovholder for sekundærsektoren

Se mere

Kristin Primdahl - Pharmakon har oprettet en privat onlinebegivenhed for **Netværk for udvikling af apotekspraksis**.
Administrator · 5. september kl. 13.38 · 🌐

Hør om resultaterne fra afprøvningen af en feedbackguide til faglig vurdering af ekspeditioner

I morgen 09:30
Hør om resultaterne fra afprøvningen af en feedbackguide til faglig vurdering af ekspeditioner

14 deltagere · 10 måske · 7 kan ikke deltage

Netværk for udvikling af apotekspraksis
Kerly Maire Servillieri · Stor bidragsyder · 3. september kl. 12.11 · 🌐

Sara her, som jeg peger på, er nomineret til poster-vinder Community Pharmacy Section of FIP. Tillykke Sara og Catrina og Middelfart Krone Apotek

Netværk for udvikling af apotekspraksis
Kristin Primdahl - Pharmakon · Administrator · 27. august kl. 09.59 · 🌐

Endnu en invitation til deltagelse i et forskningsprojekt:

Kunne jeres apotek tænke sig at deltage i et nyt forskningsprojekt, hvor vi undersøger 65+-åriges viden og kommunikation om egen medicin? Så vil vi meget gerne høre fra jer – vi har brug for ca. 10 apoteker, som over en periode på én uge har lyst til at indsamle data på kunder på 65 år eller ældre, der kommer og indløser en eller flere recepter på fast medicin. Forskningsprojektet udgår fra Sygehusapotek Fyn og er i led af et specialeprojekt fra SDU.

Læs mere i vedhæftede invitation.

Venlig hilsen

Nikolaj Nyland, Faglig vejleder - Kandidat Farmaci, Sundhedsvidenskab, Fakultetssekretariat
nikolajnyland@health.sdu.dk

 DOKUMENT
Invitation til Apoteksdeltagelse Final.docx

Netværk for udvikling af apotekspraksis
Kristin Primdahl - Pharmakon · Administrator · 27. august kl. 09.35 · 🌐

Invitation til deltagelse i projekt:

Mit navn er Juliane Rosendahl og jeg er farmaceut-studerende på Syddansk Universitet. Jeg skriver, da jeg gerne vil invitere jer til at deltage i mit specialeprojekt omhandlende opioiders sammenhæng med faldrisiko. Projektet bliver udført under vejledning fra Carina Lundby (farmaceut og forskningsleder).

Projektet har til formål at kortlægge, om personer, der indløser recepter på opioider, har oplevet et eller flere fald, og hvor oplyste de er omkring risikoen for fald ved brug af opioider. Dette vil blive gjort gennem et elektronisk spørgeskema til brug i apoteksskranken, hvor personer der indløser en recept på opioider til dem selv, vil blive tilbudt deltagelse.

Jeg har vedhæftet en kort invitation med yderligere information om projektet og hvad det indebærer.

Jeg håber, at I vil overveje at deltage i projektet. Hvis I har yderligere spørgsmål, er I meget velkomne til at kontakte mig!

Juliane's kontaktoplysninger er i den vedhæftede invitation.

 PDF
Invitation til apoteksdeltagelse_opioid_JMR.pdf